

kalmaztatott, kedveltető, hangokkal és azokat követő rendes mozdulatokkal vegyített, gyakran egyébként a figyelem fölül könnyen eltűnhetők erkölcsös érzést gerjesztő Tárgyokat, kellemetes fényben vissza ábrázoló Szín-Játszó elől adásokkal értetik el» (Vas megye átiratából.) A város erre két hónapra ingyen adta a színházat a Dunántúli Játsszótársaságnak. A megyével együtt közös bizottságot küldött ki 1829-ben a magyar színészet pártolására. A »Dunántúli« igazgatójává, mint tudjuk, 1831-ben Kisfaludy Sándort választották meg, aki a társaság érdekében több ízben Győrről is járt és a tanácsal levelezést folytatott. Komoly felhők kezdtek már tornyosulni a győri német múzsa eddig még teljesen zavartalan egén, de csak 1840-ben kellett az egyeduralmáról lemondania, mert a magyarok rövidlegetű vendégjárásai nem okoztak neki a harmincas évek végéig észrevehető károkat. 1840-ben alakult meg a Magyar Színpartoló Résztvevő Egyesület. Lelke Kovács Pál dr. volt, aki maga is drámaíró lévén, szívében viselte a színészet ügyét. Győr megmagyarosításában Kovács Pál a főszerep. 1840-ig sok történt a színház modernizálására is. 1833-ban alakult meg a német »Theater Verschönerungs-Verein« Ecker János városi fürmender (gyám) agítálására; ez az egyesület eddig gyűjtötte a pénzt, míg hozzá lehetett fogni a színház gyökeres újításába. 1839-ben lett kész ez a sok pénzbe kerülő, de elhibázott munka. A színházat ugyanis 1798-ban olyan helyre építették a Rába szívére, a mai sétátérre, amelyet az árvíz majdnem minden évben elönt. Az épület ezért igen gyorsan rongálódik, hiszen még a nézőtér is sokszor víz alá kerül. Az 1839-iki renoválás egyébiránt művészileg olyan szép volt, hogy Blum—Herlossohn—Marggraf »Theaterlexikon« (1842.) nagyon megdicséri. Kovács Pál erős harcot indított a maga magyar színészetbiztosító egyletével a német színészet uralma ellen. A magyar színészet ettől kezdve anyagilag erősebb volt, mint a német; ha volt deficitje, a biztosító társulat fedezte, nem kellett a színházat üzleti vállalatnak tekintenie, apostolkodhatott. 1840-ben gyökeresedett meg a magyar színészet; a németek husvét hétfőjétől Szent Mihály nap-

jáig játszottak; a magyarok októbertől virágvasárnapjáig. Míg a színház fűtését nem hozták úgy rendbe, hogy nem volt türehtetlen a téli hideg, addig a nyári szezon jobban kedvezett a németeknek. Mielőtt a fűtés kérdése tisztességes megoldást nyert — a hatvanas években, — előnyösebb volt a téli szezon. A nyáron türehtetlen volt a hőség a színházban és ez a körülmény volt az, ami kényszerítette Kottaun Lipót német színigazgatót, hogy 1849-ben felépítette a mai Teleki uccában az arénát, a nyitott színpárt, amelyben még a hetvenes évek elején is játszottak a nyáron, többnyire német színészek, de magyarok is. 1841-től kezdve birjuk Ecker János városi telekbírónak színházi naplóját, mely hű tükörképet nyújtja az összes színi eseményeknek 1849-ig. A későbbi és előbbi kötetek elvesztek. Volt Győrről 1844—1846-ig német lap, a »Vaterland«, 1846—1848-ig magyar lap, a »Hazánk«. Ezeknek a színházi rovatai nem megbízhatók és amellet hűzagsak is, így Ecker naplói megbecsülhetetlen értékűek. Nélkülük semmit se tudnánk a két forradalmi év színészetéről. Ecker igen színes pillanatképekben örökítette meg a magyar vendégjárást. A negyvenes években Győrről játszottak többször is: Egressy Gábor, Laborfalvi Róza, Lendvay Márton és felesége, Bartháné, Füredi, Megyeri, Benza, Dobsa Lajos stb. A szabadságharc szomorú kimenetele után sem lett itt rosszabb a magyar színészet helyzete. Győr város német polgárságának zöme Ecker szerint »radikális«, azaz magyar érzelmű volt és nemzeti kötelességnek tartotta a magyar színházba való járást, még ha az előadást megsemmisítette. A magyar színészet már erősebb volt, mint háttérbe szoruló német versenytársa, noha annak olyan híres emberei voltak, mint Goldmark Károly, színházi zenész és Blasel Károly, a később világhírűvé vált komikus. A magyar színészetnek két nagy művésznője itt kezdte pályáját: 1853. jan. 5. Győrről lépett fel először Kölesi Lujza, a későbbi Blaháné, 1866-ban pedig Győrről került a színészethez Krippel Mária is, Magyarország legnagyobb tragikája: Jászai Mari. Közben ismét foldozgatni kellett a megrokkant színházi épületet. Ecker már 1850-ben azt mondta, hogy